

Ohje geenitestien hyväksymisestä, näytteenotosta ja tulosten tallentamisesta (DNA-ohje)

Kennelliiton hallituksen 4.4.2024 hyväksymä. Voimassa 4.4.2024 alkaen.

Tämä ohje täydentää Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntöä (valtuusto 26.11.2023) ja Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman ohjetta (PEVISA-ohje, hallitus 24.11.2023), Koirarekisteriohjetta (hallitus 5.4.2023) sekä rotukohtaisia erityisehtoja.

1. Yleiset määräykset

Geenitestien avulla tutkitaan koirien ominaisuuksia sekä vastustetaan perinnöllisiä vikoja ja sairauksia. DNA:ta analysoimalla voidaan myös määrittellä koiralle yksilöllinen geneettinen profiili (DNA-tunniste) sekä varmistaa sen polveutumisen ilmoitetuista vanhemmista. Tässä ohjeessa määritellään, millaiset näytteet ja geenitestit Kennelliitto hyväksyy viralliseksi sekä määrätään tulosten tallentamisesta Kennelliiton järjestelmiin.

2. Hyväksyttävät näytteet ja näytteenotto

Geenitesteihin tarvittavia näytteitä saavat ottaa:

- eläinlääkärit
- Kennelliiton pätevimät näytteenottajat (vain poskisolun- ja karvanäytteet)
- Kennelliiton hyväksymien DNA-laboratorioiden edustajat (verinäytteet vain eläinlääkärin valvonnassa)

DNA-tutkimus voidaan tehdä poskisolunäytteestä, verinäytteestä, spermasta tai karvanäytteestä. Laboratoriot määrittelevät, millaisesta näytteestä tutkimukset tehdään.

Koiran omistajan tai valtuutetun henkilön tulee ennen näytteenottoa tilata haluttuihin tutkimuksiin lähete Kennelliiton Omakoira-palvelusta. Näytteenottaja täydentää tiedot näytteenotosta läheteelle. Näytteenottajan vastuulla on toimittaa näytteet eteenpäin laboratorion ohjeistamalla tavalla.

Koiran tulee näytteenottohetkellä olla tunnistusmerkitty Kennelliiton hyväksymällä tavalla ja tunnistusmerkintä on tarkastettava näytteenoton yhteydessä. Ennen tunnistusmerkintöjen käyttöönottoa kerätyn pakastesperman kohdalla voidaan koiran tunnistukseksi hyväksyä myös spermanottolomakkeeseen merkitty rekisterinumero. Kelpoisuus tulee varmistaa Kennelliitosta etukäteen.

Näytteenoton kulku lyhyesti:

1. Näytteenottaja tarkistaa koiran tunnistusmerkinnän ja täyttää Kennelliiton lähetteen sekä laboratorion näytteenottolomakkeen tai vastaavan.
2. Näyte otetaan ja merkitään laboratorion ohjeiden mukaisesti
3. Näyte toimitetaan eteenpäin laboratorion ohjeiden mukaisesti

3. Tallennettavaksi hyväksyttävät tutkimustulokset

Tallennettavaksi hyväksyttävää testiä koskevien tutkimustulosten tulee olla esitetty tieteellisessä julkaisussa.

Kennelliittoon toimitetussa tulosraportissa on oltava koiran tunnistusmerkintä.

Jalostustieteellinen toimikunta päättää rotujärjestön anomuksen perusteella tulosten tallennuksen aloittamisesta ja laboratorioden hyväksymisestä. Tulosten tallentaminen hyväksytään rotukohtaisesti. Kennelliittoon tuloksia tallentavia laboratorioita voidaan hyväksytyille testeille lisätä myöhemmin ilman erillistä käsittelyä.

Tuontikoirista, ulkomaisista jalostuskoirista ja tuontisperman osalta hyväksytään samaa ominaisuutta tai sairautta koskevat ulkomaiset tulokset, vaikka testejä ei ole tehty Kennelliiton erikseen hyväksymässä laboratoriossa. Tulosraporttiin tai erilliseen näytteenottotodistukseen on oltava kirjattu koiran tunnistusmerkintä ja siitä on ilmentävä, että näyte on otettu eläinlääkäriin tai laboratorion edustajana toimivan näytteenottajan valvonnassa.

4. Tulosten tallentaminen ja voimassaolo

Tulosten tallennuksen tekee ensisijaisesti tutkimuksen tekevä laboratorio suoraan Kennelliiton järjestelmiin. Kennelliitto voi hyväksyä tallennettavaksi myös tutkimuksia, joiden tulokset tallennetaan Kennelliitossa.

Testitulokset on voimassa laboratorion ilmoittamasta päivästä lähtien. Kennelliitto voi kumota tuloksen perustellusta syystä.

Tulokset, jotka on saatu ennen Kennelliittoon tallennuksen alkamista, voidaan tallentaa takautuvasti Kennelliiton toimesta vain rekisteröitävänä olevan pentueen vanhemmille tai isovanhemmille, jos Kennelliittoon toimitetuista tulosraporteista tai niiden mukana toimitetuista dokumenteista käyvät ilmi seuraavat tiedot:

- näytteen on ottanut virallinen näytteenottaja
- tunnistusmerkintä on tarkastettu näytteenottohetkellä
- näytteenottopäivä
- tutkimuspäivä
- tutkimus on tehty Kennelliiton hyväksymässä laboratoriossa

4.1 Polveutumisen perusteella terve -tulos

Koiralle kirjataan tieto, että se on sairauden tai vian suhteen terve polveutumisen perusteella korkeintaan kolme sukupolvea eteenpäin geneettisesti terveen testituloksen saaneista koirista. Tämän jälkeen on koira tai sen jälkeläiset testattava uudestaan, jotta tulos voidaan tallentaa.

Tuontikoirista, ulkomaisista jalostuskoirista ja tuontisperman osalta hyväksytään rekisteritodistukseen tai pohjoismaisiin tietokantoihin tehdyt tai erillisellä lausunnolla annetut terve polveutumisen perusteella -merkinnät ilman sukupolvirajoitusta. Näiden koirien Suomessa syntyneet jälkeläiset on testattava, jotta niille voidaan kirjata tieto ko. ominaisuudesta tai sairaudesta.

5. DNA-tunniste ja polveutumisen varmistaminen

Kennelliitto hyväksyy ISAG-standardien mukaiset DNA-tunnisteet. Polveutumisen varmistusta varten tarvitaan DNA-tunnisteet jälkeläisistä, emästä sekä kaikista isäehdokkaista. Mikäli kaikista vanhemmista ei

ole käytettävissä DNA-näytteitä, tulee polveutumista selvittää käyttäen ISAG:n SNP:hin perustuvaa standardia. Tämän jälkeen polveutumisesta ja mahdollisista lähisukulaisten lisätutkimuksista päättää Jalostustieteellinen toimikunta.

Koiran omistajan tai pentueen kasvattajan tulee varmistaa laboratoriolta, voidaanko mahdollisia aiemmin tehtyjä DNA-tunnisteita käyttää polveutumisen varmistamiseen.

Tuontikoirista, ulkomaisista jalostuskoirista ja tuontisperman osalta hyväksytään myös muiden kuin Kennelliiton hyväksymien laboratorioiden antamat ISAG-standardien mukaiset DNA-tunnisteet ja polveutumisen varmistukset. Koiran tunnistusmerkinnän on ilmentävä lausunnosta, mutta lausunnon mukana ei tarvitse toimittaa todistusta näytteenotosta.

DNA-tunnisteen ja polveutumisen varmistuksen tilaamiseen käytetään Kennelliiton lomaketta tai vastaavaa. Lisäksi koirille, joiden polveutumista varmistetaan, tulee tilata lähete Kennelliiton Omakoira-palvelusta, vanhemmille lähetettä ei tarvita.

Tieto polveutumisen varmistuksesta merkitään Kennelliiton tietokantaan.

6. Poikkeustapaukset

Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla on oikeus erittäin painavista syistä yksittäisessä poikkeustapauksessa myöntää erivapaus tämän ohjeen määräyksistä.